

Jablonka út

Az utca 1935-től viseli a Jablonka nevet. A hasonló nevű lejtő 1954-ben, míg a köz 1970-ben kapott nevet.

A trianoni békeszerződés következtében huszonöt magyarországi település Lengyelországhoz került, melyből korábban tizenhárom Szepes, és tizenkettő Árva vármegyéhez tartozott. A Gácsországgal (Galíciával) határos Árva megye, és ezen belül a Trsztenai járás a történelmi Magyarország legészakibb közigazgatási területe volt.

Az Árva folyó egyik forráságának, a Fekete Árvának partján 620 m magasságban fekvő Jablonka egyike ezen falvaknak, melyek jelenleg Lengyelországhoz tartoznak.

Kiss Lajos A földrajzi nevek etimológiai szótárában nem foglalkozik a szláv nyelvterületen gyakori név eredetével, de nem nehéz rájönni, hogy jelentése. 'almás'. Első említése 1368-ból való. „Beszélő címere” zöld halomból kinövő fát ábrázol, az ágvégeken piros almákkal.

Vályi András Magyar országnak leírása című, 1799-ben kiadott művében Jablonkáról ez olvasható: „Lengyel és tót falu Árva Várm. Földes ura a' Kir. Kamara, lakosai katolikusok, fekszik Trsztenához 1½ mértföldnyire, határja sovány, vagyonjai selejtések”.

Fényes Elek Magyarország geographiai szótára szerint: „Jablonka, tót falu, Árva vmegyében: 3617 kath., 2 evang., 20 zsidó lak., kik elszórt házakban laknak. Kath. paroch. templom. Harminczadhivatal. 2 vizimalom, 1 fűrészmalom. Vendégfogadó. Sessiója: 165 4/8. F. u. az árvai uradalom. Ut. p. Rosenberg.” (Megjegyzés: a „harminczadhivatal” vámhivatalt, a „sessió” jobbágytelket jelent, az „f. u.” rövidítés alatt a földesurat kell érteni, és végül az „ut. p.” az utolsó postát mutatja, mely esetünkben Rózsahegyen volt 1851-ben, a mű szerkesztésekor.)

Jablonkának 1914-ben 2713 lakosa volt, melyből 36 magyar, 51 német, 2588 lengyel. Vallás szerint 2649 római katolikus és 56 izraelita felekezetű volt.

Manapság a lengyelül Jablonka alakban írt falunak 4500 lakója van. Az új közigazgatási beosztás szerint a krakkói székhelyű Kislengyelország vajdaság, Újvásári (Nowy Targ) járásához tartozik, és még további hat faluval együtt alkot egy községet, melyek közös polgármesteri hivatala Jablonkán székel.

1. kép - Jablonka, harangláb

Jablonkán keresztül vezetett az egyik fontos útvonal Magyarország és Lengyelország között. A wieliczka-i sóbányából délnyugati irányba e tájon vitt a sóút, míg ellenkező irányban a lengyelek által kedvelt magyar bort szállították.

Ma is nagy forgalmú úton fekszik Jablonka, az 1700 m magasságot is meghaladó Babja Gora és a Tátra északi oldala között. A térképen Zakopanétól nyugatra kell keresni. A kirándulásra hívogató havas csúcscsok szinte „beköszönnek” a faluba. A településen látható még néhány régi faház, sőt még egy fa-haranglábat is meg lehet csodálni. A régebbi leírásokban is említett mostoha körülmények ellenére érdemes itt elidőzni, amire lehetőséget kínál jó néhány vendégfogadó, melyek elődjét Fényes Elek is említette. A környék látnivalóiról tájékoztatást lehet kapni községet és az árvai térséget, valamint az említett hegységeket bemutató honlapokról.

Cikkünk kísérőképét is innen válogattuk. Több helyi együttes és rendezvény is szolgálja hagyományőrzést, közülük ki kell emelni az iskola keretében működő gyermekzenekart, melynek ifjú zenészei a hatalmas havasi kürtöt is megszólaltatják.

2. kép - Havasi kürtöt megszólaltató gyerekek

(-n -s)